

REVIEWS AND NOTES

**Florica Dobre, *O istorie a CIE (Centrul de Informații Externe):
octombrie 1978 - decembrie 1989:
structuri, cadre, obiective și metode*,
Editura Glasul istoriei, București, 2022,
vol 1, p. 675 și vol 2 p. 630,
prezentare de Codruț LUCINESCU**

Arhivist și cercetător de carieră cu activitate de peste 20 de ani la CNSAS, Florica Dobre, autorul celor două volume *O istorie a CIE (Centrul de Informații Externe): octombrie 1978 – decembrie 1989: structuri, cadre, obiective și metode*, s-a preocupat în mod repetat de dezvăluiri documentare din sfera istoriei fostelor instituții de forță din perioada comunistă. Având la dispoziție arhivele gestionate de această instituție, a fost, de-a lungul carierei sale de cercetător acreditat și împreună cu alți colegi din instituție, coordonator al unor volume precum: *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, vol. 1, 2000 și vol. 2, 2001, București, Editura Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului; *Trupele de Securitate (1949-1989)*, Editura Nemira, București, 2004; *Securitatea. Structuri, cadre, obiective și metode*, vol. 1 și vol. 2, Editura Enciclopedică București, 2006.

Cele două volume de documente dedicate Centrul de Informații Externe redau în mod sistematic și organizat, pe parcursul a peste 1200 de pagini, o serie de materiale din perioada octombrie 1978 – decembrie 1989 declassificate de către Serviciul de Informații Externe – documente, fișe personale, decrete de organizare și funcționare a structurilor de informații externe, buletine informative –, aflate astăzi în arhiva CNSAS. Documentele restituite suplimentează și validează informațiile conținute în alte volume despre serviciile de spionaj autohtone, precum *Ultimul curier ilegal* (Cornel Nemetzi), *Requiem pentru spioni* (Gheorghe Dragomir), *Mihai Caraman – un spion român în Războiul Rece* (Florian Banu) ori, mai

noua apariție editorială, *Fantomele prezentului* (Cornel Biriș), adăugând nota de obiectivitate dată de studiul științific al arhivelor care, posibil, le lipsește în oarecare măsură lucrărilor memorialistice, caracterizate de autenticitatea conferită prin participarea nemijlocită a autorului la evenimente, dar însoțite de un potențial subiectivism.

Lucrarea *O istorie a CIE* este validată printr-o prefață scrisă chiar de Generalul Gheorghe Dragomir (*alias*, în decursul timpului Vlad Bolintineanu, Spătaru Vlad, Sabău Vlad și Dragu Gheorghe), unul dintre lucrătorii de informații externe prezentați în carte, care a ocupat la momente diferite inclusiv poziția de șef al unor unități din cadrul CIE și care a devenit apoi în perioada 1990-1992 adjunct al directorului SIE. Dincolo de controversa „desconspirărilor ilegale” la care a dat naștere lucrarea autoarei¹, cele două volume sunt de importanță pentru istoria Intelligence-ului românesc dintr-o perioadă complexă și controversată.

O istorie a CIE se remarcă prin efortul depus de cercetător pentru ordonarea și „decriptarea” materialului arhivistic, acesta fiind redactat în original într-un limbaj mai puțin accesibil specific unui serviciu de informații externe. Acolo unde nu a reușit să descifreze documentele, coordonatoarea volumului a avut ideea foarte inspirată de a cere Serviciului de Informații Externe – din poziția acestuia de păstrător legal al arhivelor clasificate ale CIE – clarificări suplimentare, pe care în câteva cazuri le-a și primit așa cum ea însăși recunoaște: „Pe parcursul studierii dosarelor SIE, constatând ca ofițerii apăreau în documente cu mai multe nume, am propus conducerii CNSAS să avizeze transmiterea către SIE a mai multor adrese cu numele ofițerilor de informații externe nominalizați în dosare și ale căror fișe de evidență se cereau a fi predate. Astfel, în baza documentelor întocmite de mine s-au predat peste 40% din totalul fișelor de evidență existente azi în arhiva CNSAS. (...) Coroborate și completate cu alte informații, aceste documente au stat la baza întocmirii a 234 de fișe de cadre.” (vol. 1, p. 19) În lumina afirmațiilor sale, este confirmat faptul că CIE, asemeni altor structuri similare, și-a protejat lucrătorii schimbându-le numele ori i-a implantat în mediile-țintă

¹ Vezi detalii despre procesul „desconspirărilor ilegale”, proces solutionat cu respingerea acuzațiilor, în presă: <https://ziare.com/ristea-priboi/proces-ristea-priboi-spioni-die-divulgare-secrete-de-stat-cnsas-motivare-1808738>.

fabricându-le biografii și legende credibile, aceste acțiuni fiind de importanță în munca de intelligence.

Mai importantă decât materialul documentar în sine, structurat și pus la dispoziția cititorului, este cheia de deciptare pe care coordonatoarea volumelor o elaborează și ne-o oferă sub forma părților introductive precum: *Lista cu abrevieri*, *Lista de termeni și expresii codificate* și *Tabelul cu reședințele și denumirile grupelor operative externe*. Aceasta face posibilă înțelegerea anumitor pasaje, în special a telegramelor și a notelor-raport transmise de către lucrătorii aflați la post în străinătate, care altfel ar rămâne opace pentru cititorul comun. Iată un exemplu elocvent: „Suporterul *TACHE*, de la redacția Golești, a fost suplinat de mai multe ori de un reporter voilean, în scop de prelucrare și diagnosticare proiectivă. Conformându-se indicațiilor primite din Studio, suporterul a evitat suplinirile cu reporterul voilean și a imprimat un caracter strict oficial statisticilor cu el.” (vol. 1, p. 126) Acest text inteligibil pentru noi, devine după traducerea lui pe baza indicațiilor din *Lista de termeni și expresii codificate*: „Sursa Tache, de la grupa operativă externă Geneva, a fost contactată de un diplomat american, în scop de prelucrare și exploatare informativă. Conformându-se indicațiilor primite din Centrală, sursa a evitat contactele cu diplomatul american și a imprimat un caracter strict oficial relației cu el.”

Obiectivismul caracteristic cercetătorului profesionist însoțește întreaga lucrare fiind penetrat punctual de pasaje din care reiese un oarecare respect al coordonatoarei celor două volume pentru lucrătorii de informații externe: „Elita Securității – așa ar trebui considerați cei care au lucrat în structurile de informații externe. Absolvenți de instituții de învățământ superior și buni specialiști în domeniile lor de activitate, cunoscători a două sau mai multe limbi străine, au fost profesioniști în arta spionajului.” (vol. 1, p. 67). Datele statistice prezentate în volumul 1 ne ajută să ne formăm o imagine a profilului lucrătorului de informații externe: „În privința studiilor de stat, de specialitate și militare, 98% din totalul ofițerilor absolviseră învățământul superior, fiind pregătiți în următoarele specialități: 24,31% ingineri, 19,80% economiști, 33,81% juriști, 17,87% profesori (majoritatea de limbi străine), 1,93% medici, iar restul alte specialități” (vol. 1, p. 41). În alt pasaj se specifică faptul că:

„70% sunt cunoscători de limbă engleză, 40% cunosc două limbi de circulație internațională.” (vol. 1, p. 41) Astfel, documentele restituite prin efortul cercetătorilor de la CNSAS dovedesc faptul că activitatea de informații externe nu s-a redus la monitorizarea diasporei românești ci la o complexitate de misiuni menite a promova interesele României în străinătate, misiuni precum cunoașterea atitudinii clasei politice din spațiile de interes cu privire la țara noastră și susținerea economiei naționale prin obținerea de elemente tehnico-științifice valoroase supuse embargoului sau care necesitau efort valutar consistent.

În încheiere, merită redate două pasaje care ne fac să ne întrebăm oare câte forme poate să îmbrace un adversar care acționează în spațiul euro-atlantic, pornind de la premisa că metodele utilizate de CIE acum mai bine de 30 de ani nu sunt nici originale și nici unice: „Cadrele care desfășurau activitate la instituțiile de acoperire din țară: se documentau asupra țării în care urmau să meargă la post; își însușeau și perfecționau cunoștințele necesare exercitării funcției de acoperire ... ” (vol. 1, p. 41) și „Cadrele din exterior își desfășurau activitatea sub acoperirea de diplomați, funcționari internaționali, reprezentanți economici, specialiști, ziariști, bursieri sau sub alte acoperiri.” (vol. 1, p. 41) Astfel, cele două volume pot contribui la descifrarea bazelor activității de intelligence ale pleiadei de spioni ruși identificați în ultimii ani acționând cu identități și cetățenii fabricate, multiplele cazuri de diplomați expulzați sub suspiciunea de spionaj ne fac să credem că acele metode nu sunt depășite și încă sunt utilizate. În acest sens, lucrarea îi ajută pe toți cei interesați să-și contureze o idee asupra complexității muncii de informații externe, începând cu identificarea, atragerea și pregătirea lucrătorului până la conspirarea intereselor, acțiunilor și resurselor unei structuri de Intelligence.